

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA TANASOV ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 65910/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

31 octombrie 2017

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Tanasov împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Paulo Pinto de Albuquerque, *Președinte*,

Egidijus Kūris,

Iulia Motoc, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 10 octombrie 2017,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 65910/09 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al Republicii Moldova, domnul Octavian Tanasov („reclamantul”), a sesizat Curtea la 2 decembrie 2009, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”). Reclamantul a fost reprezentat de domnul I. Aramă, avocat în București.

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La data de 20 aprilie 2016, capătul de cerere privind dreptul la respectarea bunurilor a fost comunicat Guvernului, iar restul capetelor de cerere au fost declarate inadmisibile, în temeiul art. 54 alin. (3) din Regulamentul Curții.

4. Guvernul Republicii Moldova a fost informat cu privire la dreptul său de a interveni în procedură [art. 36 § 1 din Convenție și art. 44 alin. (2) lit. a) din Regulamentul Curții], dar nu și-a exercitat acest drept.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1975 și locuiește în Dublin, Irlanda.

6. La 28 octombrie 2008, reclamantul călătorea cu un autocar din Moldova către România, Irlanda fiind destinația sa finală.

7. La orele 12.30 a.m., autocarul a ajuns la Albița, punctul de trecere a frontierei de stat dintre Republica Moldova și România. Ofițerii vamali români au oprit autocarul și au început să percheziționeze pasagerii. În buzunarele reclamantului au fost găsite 2 lingouri de argint.

8. Un ofițer vamal a considerat că reclamantul nu a declarat lingourile și le-a confiscat. Ofițerul a întocmit un proces-verbal de constatare și sancționare a contravenției, în care a afirmat că reclamantul nu a declarat 2 lingouri de argint de un kg fiecare și, prin urmare, a încălcat dispozițiile art. 653 lit. a) din Regulamentul de aplicare a Codului vamal (a se vedea infra, pct. 12). Pe lângă confiscarea lingourilor, reclamantul a fost sancționat cu o amendă de 3 000 de lei românești [aproximativ 750 de euro (EUR)]. De asemenea, în procesul-verbal s-a consemnat că, potrivit documentelor prezentate de reclamant, acesta cumpărase cele 2 lingouri de la o bancă.

9. Reclamantul a depus la Biroul vamal de frontieră Albița o contestație solicitând anularea procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției din 28 octombrie 2008 și restituirea bunurilor confiscate. A explicat că obținuse în mod legal cele două lingouri, care aveau o valoare de 500 EUR. Le păstrase asupra lui pentru a preveni furtul lor în timpul călătoriei cu autocarul și nu pentru a le sustrage de la controlul vamal. De asemenea, a afirmat că nu avusese posibilitatea de a declara la vamă bunurile într-un mod discret sau în scris. Pasagerilor nu li s-a permis să coboare din autocar înainte ca ofițerii vamali să urce și el a dorit să evite să spună în fața celorlalți pasageri ce anume transporta.

10. La 26 ianuarie 2009, Judecătoria Huși a respins plângerea reclamantului ca nefondată. Pe baza probelor de la dosar, instanța a observat că ofițerul vamal îl întrebase pe reclamant dacă are ceva de declarat și acesta răspunsese că nu. În aceste circumstanțe, instanța a hotărât că reclamantul a fost sancționat în mod corect de ofițerul vamal.

11. Recursul reclamantului a fost respins la 3 iunie 2009 de către Tribunalul Vaslui. Tribunalul a considerat că reclamantul, care semnase procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției, nu a prezentat nicio probă care să conteste constatările ofițerului vamal din documentul în cauză.

II. LEGISLAȚIA RELEVANTĂ INTERNĂ ȘI A UNIUNII EUROPENE

12. Dispozițiile relevante din Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 707/2006, sunt redactate astfel:

Art. 156

„(1) Prin exceptare de la prevederile art. 154 și 155, se depune declarație vamală scrisă pentru următoarele mărfuri:

[...]

c) obiecte din metale prețioase, cu sau fără pietre prețioase, care depășesc uzul personal stabilit prin reglementările legale;

(2) Conform prevederilor art. 136 alin. (2), pentru mărfurile la care se aplică prevederile alin. (1), călătorii fac declarația în scris pe formulare tipizate, care se pun gratuit la dispoziția călătorilor, la cerere, de către birourile vamale.”

Art. 653

„Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 3000 la 8000 lei:

a) sustragerea de la controlul vamal a oricărui bunuri sau mărfuri care ar trebui plasate sub un regim vamal. În acest caz bunurile se confiscă; [...]”

Art. 657

„Contravențiilor prevăzute în acest capitol le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor [...]”

13. În conformitate cu Tariful vamal integrat român, în vigoare la momentul faptelor, argintul importat din Republica Moldova nu făcea obiectul niciunei taxe vamale.

14. Dispozițiile relevante din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, în vigoare la momentul faptelor, sunt redactate după cum urmează:

Art. 5

„(1) Sancțiunile contravenționale sunt principale și complementare.

(2) Sancțiunile contravenționale principale sunt:

[...]...

b) amenda contravențională

[...]

(3) Sancțiunile contravenționale complementare sunt:

a) confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din contravenții; [...]

(4) Prin legi speciale se pot stabili și alte sancțiuni principale sau complementare.

(5) Sancțiunea stabilită trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite.

(6) Sancțiunile complementare se aplică în funcție de natura și de gravitatea faptei.

(7) Pentru una și aceeași contravenție se poate aplica numai o sancțiune contravențională principală și una sau mai multe sancțiuni complementare.”

15. Regulamentul (CE) nr. 1214/2007 al Comisiei de modificare a anexei I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful Vamal Comun a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008 și, începând cu această dată, a devenit direct aplicabil în toate statele membre. În capitolul 71 din secțiunea XIV din regulament se prevede că argintul sub formă brută sau semiprelucrată sau sub formă de pulbere este scutit de drepturi vamale.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

16. Reclamantul s-a plâns de caracterul disproporționat al măsurii de confiscare a bunurilor sale, având în vedere că lingourile fuseseră dobândite în mod legal și, în plus, a fost amendat pentru aceeași contravenție. A susținut, de asemenea, că, în cadrul procedurii pe care a inițiat-o ulterior, nu s-a stabilit un echilibru corect între interesul general și dreptul acestuia la respectarea bunurilor sale.

El a invocat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care are următorul cuprins:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

17. Curtea constată că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. Observă, de asemenea, că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

18. Guvernul a recunoscut că măsura de confiscare a celor două lingouri a constituit o ingerință în exercitarea de către reclamant a dreptului său de proprietate. Totuși, această ingerință a fost legală și a urmărit un scop legitim. În special, Guvernul a argumentat că măsura confiscării, sancțiune pentru contravenția administrativă în cauză, era prevăzută de reglementările vamale din România, care erau suficient de clare, accesibile și previzibile. Guvernul a susținut, de asemenea, că respectiva confiscare a avut un scop legitim, și anume protejarea interesului general de verificare a anumitor mărfuri înainte de punerea lor în circulație comercială și de a asigura buna funcționare a regimului vamal, care implică colectarea adecvată a taxelor și a altor contribuții. În ceea ce privește proporționalitatea, Guvernul a declarat că poziția geografică a României la o frontieră a Uniunii Europene impunea o aplicare riguroasă a legislației referitoare la trecerea frontierei, ca obligație care decurge din statutul său de stat membru. Făcând trimitere la cadrul juridic aplicabil în speță (a se vedea supra, pct. 12), Guvernul a susținut că,

după constatarea săvârșirii unei contravenții, autoritățile nu au altă opțiune decât să aplice o amendă și să confişte bunurile nedeclarate. Cu toate acestea, autoritățile au aplicat amenda minimă prevăzută de lege în prezenta speță.

19. Reclamantul nu a prezentat observații în termenul stabilit de Curte.

20. Curtea observă că părțile sunt de acord cu faptul că decizia de confiscare a lingourilor reclamantului a constituit o ingerință în exercitarea dreptului său de proprietate (a se vedea supra, pct. 18), și că art. 1 din Protocolul nr. 1 este așadar aplicabil. Ținând seama de jurisprudența sa în materie (a se vedea, de exemplu, *Ismayilov împotriva Rusiei*, nr. 30352/03, pct. 29, 6 noiembrie 2008, și *Boljević împotriva Croației*, nr. 43492/11, pct. 37, 31 ianuarie 2017), Curtea consideră că nu există motive să adopte o poziție diferită.

21. În ceea ce privește problema stabilirii care dispoziție prevăzută la art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică, Curtea reiterează abordarea sa constantă, potrivit căreia, deși implică o privare de proprietate, o măsură de confiscare constituie totuși o reglementare a folosinței bunurilor, în sensul paragrafului al doilea al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea *Ismayilov*, citată anterior, pct. 30, și *Grifhorst împotriva Franței*, nr. 28336/02, pct. 85-86, 26 februarie 2009).

22. În ceea ce privește legalitatea ingerinței, Curtea observă că obligația de a declara argintul la vamă era prevăzută de legislația internă, și anume la art. 156 din Regulamentul de aplicare a Codului vamal. Sancțiunile pentru nerespectarea acestei obligații, și anume impunerea unei amenzi și confiscarea bunurilor, erau prevăzute la art. 653 lit. a) din același regulament (a se vedea supra, pct. 12). Curtea este așadar convinsă că ingerința în exercitarea de către reclamant a dreptului său de proprietate era prevăzută de lege, în conformitate cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

23. Curtea este de acord cu Guvernul în ceea ce privește faptul că ingerința urmărea un scop legitim de interes general, și anume asigurarea bunei funcționări a regimului vamal.

24. În consecință, Curții îi rămâne să stabilească dacă a existat un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate de către autorități pentru atingerea acestui scop și protejarea dreptului reclamantului la respectarea bunurilor sale. Curtea trebuie să examineze în special dacă ingerința în cauză a afectat echilibrul just necesar între cerințele impuse de interesul general al publicului și cerințele de protejare a dreptului de proprietate al reclamantului, având în vedere marja de apreciere lăsată statului pârât în acest domeniu. Cerința de a păstra un echilibru just nu este îndeplinită dacă persoana în cauză a suferit un prejudiciu individual și excesiv (a se vedea *Grifhorst*, citată anterior, pct. 94, și *Boljević*, citată anterior, pct. 41).

25. Contravenția administrativă de care a fost găsit vinovat reclamantul a constat în nerespectarea obligației de a prezenta la vamă două lingouri de argint, pe care acesta le avea asupra lui. Este important de subliniat că introducerea de argint pe teritoriul României nu era ilegală în temeiul

dreptului român, aceasta fiind permisă în mod expres prin art. 156 alin. (1) lit. (c) din Regulamentul de aplicare a Codului vamal (a se vedea supra, pct. 12). În plus, în temeiul Tarifului vamal integrat român și Tarifului Vamal Comun al UE, argintul sub forma transportată de reclamant nu era supus drepturilor vamale (a se vedea supra, pct. 13 și 15). Aceste elemente diferențiază prezenta cauză de alte cauze, în care măsura de confiscare s-a aplicat fie unor bunuri al căror import era interzis, fie unor autovehicule utilizate pentru transportul de substanțe interzise sau pentru traficul de persoane (a se vedea cauzele la care se face trimitere în hotărârea *Ismayilov*, citată anterior, pct. 35, și *Grifhorst*, citată anterior, pct. 99).

26. În plus, originea legală a argintului confiscat nu a fost contestată. Reclamantul deținea documente justificative care demonstau că acesta cumpărase argintul în cauză de la o bancă (a se vedea supra, pct. 8). Nu există niciun element în dosar care să sugereze că reclamantul avea cazier judiciar, că era suspectat sau acuzat de săvârșirea unor infracțiuni, înainte de incidentul în cauză, și/sau că, prin impunerea reclamantului a măsurii de confiscare, autoritățile au încercat să prevină orice alte activități ilegale, precum spălarea de bani, traficul de droguri, finanțarea terorismului sau evaziunea fiscală. Argintul transportat de acesta fusese dobândit în mod legal și a obținut permisiunea de a-l lua în România, cu condiția să îl declare autorităților vamale. Rezultă că singurul comportament ilicit care i-ar putea fi imputat reclamantului a fost neîndeplinirea obligației de a depune la autoritățile vamale o declarație în acest sens.

27. Curtea reiterează faptul că, pentru a fi proporțională, ingerința trebuie să corespundă gravității încălcării, iar sancțiunea trebuie să corespundă mai degrabă gravității infracțiunii pe care este concepută să o pedepsească – în speță, nerespectarea obligației de declarare a unor bunuri – decât gravității unei presupuse încălcări, care nu a fost stabilită efectiv, precum o infracțiune de spălare de bani sau evaziune fiscală (a se vedea *Grifhorst*, citată anterior, pct. 102, și *Boljević*, citată anterior, pct. 44).

28. Măsura de confiscare ce face obiectul acestei cauze nu a fost aplicată cu rolul de despăgubire pecuniară pentru repararea unui prejudiciu – având în vedere că statul nu a suferit nicio pierdere ca urmare a nedeclarării de către reclamant a argintului – ci a avut un scop disuasiv și punitiv. Nu s-a demonstrat sau argumentat în mod convingător de către Guvern faptul că simpla aplicare a unei amenzi, echivalentul a 750 EUR, nu era suficientă pentru a obține efectul disuasiv și punitiv dorit și pentru a preveni viitoare încălcări ale obligației de declarare. În aceste circumstanțe, Curtea concluzionează că măsura confiscării celor două lingouri de argint, care ar fi trebuit să fie declarate, ca sancțiune suplimentară față de amendă, a fost disproporționată, în măsura în care i-a impus reclamantului o sarcină excesivă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ismayilov*, citată anterior, pct. 38, și *Boljević*, citată anterior, pct. 45)

29. Considerațiile precedente îi sunt suficiente Curții pentru a-i permite să constate încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

30. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

31. Reclamantul nu a formulat o cerere de acordare a unei reparații echitabile. În consecință, Curtea consideră că nu este necesar să i se acorde nicio sumă în această privință.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 31 octombrie 2017, în temeiul art. 77 alin. (2) și 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunct

Paulo Pinto de Albuquerque
Președinte